

PANORÁMA

SITUACE CÍRKVE VE SKANDINÁVII

Stockholmská diecéze se prostírá po celém Švédsku. Její biskup, dr. Hubertus Brandenburg, načrtl s Katolickou tiskovou agenturou v NSR situaci katolíků v zemích severní Evropy, které dosud ovládá luteránská reformace v podobě státních církví.

Dánsko, Norsko a Švédsko mají mnoho společného v minulosti a přítomnosti. K Severské radě patří kromě těchto tří skandinávských království také Finsko a Island. Lidé v této oblasti žijí v tvrdých klimatických podmínkách. Zima je dlouhá a tma působí mnoha lidem tíseň. Řídké osídlení mimo velkoměstská centra vede k osamělosti a komunikačním těžkostem.

Statistika říká, že severské země jsou téměř stoprocentně křesťanské. Skutečnost vypadá jinak: Mnozí mladí lidé se málo zajímají o křesťanskou víru. Ta ještě částečně určuje kulturní situaci, ale mnohdy spíš jako muzeální kus z minulosti. Velké luteránské národní církve se snaží ovlivnit život lidí. Ale sekularizace výrazně oslabuje křesťanskou podstatu. Tento proces pokročil nejdál snad ve Švédsku. V oblasti práce, státu a politiky, vědy a kultury a při stanovení etických hodnot je dnes církevní vliv mnohem menší, než byl kdysi. V národních církvích, které jsou těsně spjaty se státem, a ve svobodných nestátních církvích lze však tušit hnutí obnovy, v němž působí nikoli nepatrná menšina všech věkových skupin.

Podle statistiky ze srpna 1982 žije v pěti severských zemích — v jejich sedmi diecézích popř. prelaturách — celkem 152 000 katolíků, z toho 105 000 v biskupství Stockholm, které zahrnuje celé Švédsko. Přibližně tři sta kněží a 1130 řeholnic patří k tomuto malému stádu, jehož počet však přistěhováním a konverzemí v posledních letech stále roste.

Diaspora znamená u nás především velké rozptýlení, v němž naši katoličtí křesťané žijí v těchto řídko osídlených oblastech mezi velkou většinou jinověrců. K této náboženské zátěži přistupuje u mnoha přistěhovalců kulturní a národní osamění. Nebezdůvodně se mluví o kulturním šoku, který mnoho emigrantů prožívá.

Diaspora není totéž co misie. Nežijeme mezi pohany. I když počet nepokřtěných roste, přesto je většina obyvatelstva pokřtěna. To otvírá možnosti ekumenického setkávání. Tak je diaspora u nás zároveň ohrožení a příležitost.

Mezi katolickými křesťany v severských zemích existují velké rozdíly. Ten, kdo přichází z „katolické“ země, není obvykle na situaci v diaspoře připraven. Mnozí sotva něco slyšeli o ekumeně a nevědí, jaké požadavky to pro ně a jejich děti znamená. Kdo jako katolický křesťan v severských zemích vyrůstá nebo je jako konvertita do církevního společenství přijímán, má jiné těžkosti. Konvertita opouští bohatou církev s velkou tradicí a je mu často zatěžko cítit se doma v chudší obci s pestrým složením katolických křesťanů. Přesto je mnoho konvertitů vděčno, že prožívá plné společenství katolické církve.

Výrazným znakem severské církve se mi zdá být, že je to církev mladá. Její poreformační dějiny začínají přesně před dvěma sty lety. Teprve pomalu znovu zakořeňuje v těchto zemích, které byly kdysi zcela katolické. Je nutný trvalý proces inkulturace, zakořeňování do místní kultury, který musí být předznamenán respektováním křesťanské tradice těchto zemí a tolerantním setkáváním s velkými národními církvemi a nekatolickými křesťanskými společenstvími.

Předsudky vůči katolické církvi se zmenšily a vzrostlo porozumění pro ekumenu. U mnohých roste pochopení pro to, že roztržitost křesťanstva odporuje vůli Páně a zpochybňuje věrohodnost křesťanského poselství. Ale cesta zpět, ke ztracené jednotě, bude ještě dlouhá a namáhavá.

Máme přátelské styky s velkými luteránskými národními církvemi a jejich dědictví je pro církev cenné. Společně hledáme cestu, abychom překonali rozkol a připravili cestu jednotě všech křesťanů. Ale státní církve jsou často pod politickým vlivem, který omezuje jejich svobodu. Katolická církev je ve všech severských zemích svobodná, takže se rozvíjí v rámci práv, která platí pro všechny. To je její výhoda, současně však také její těžkost. Dostává malou podporu od státu a je odkázána na svou vlastní sílu a pomoc mnoha přátel. Tato tvrdá situace mobilizuje mnoho sil a posiluje sebevědomí.

Kde jsou specifické ekumenické problémy a úkoly? Luteránské církve mají jako státní církve privilegované postavení, které ovšem omezuje jejich svobodu. Ekumenický dialog je těmito rozdíly mnohdy ztížen. Konvergenční dokumenty, které byly vypracovány jako výsledek dialogu mezi katolickou církví a Světovým luteránským svazem, našly dosud jen nepatrný ohlas. Poznamenávají ekumenické vědomí dosud málo. Od katolické církve se očekává velmi mnoho. Ale je to malá a často slabá menšina, která to má těžké, aby vyhověla těmto očekáváním.

Pro Švédy jsou největší těžkosti v tom, že se rychle rostoucí katolická církev dosud plně vnitřně nesjednotila. Původ jejích členů z více než padesáti různých zemí, složení kněží a řeholníků, drsná menšinová situace — všechno to vede k obtížím při konsolidaci obcí, z nichž mnohé vznikly teprve po roce 1945.

Přesto existuje povzbuzující znamení, že to jsou jen přechodné potíže. Druhá a třetí generace přistěhovalců se cítí v severských zemích jako doma, mnozí z nich se usazují. Jestli si udrží kontakt s církví, to je pro naše společenství velká osudová otázka. Ještě po desetiletí budeme potřebovat materiální a osobní pomoc ze zahraničí. Personálně nám pomáhá především polská církev, materiálně zvláště církve v NSR. Tím je umožněno budování církve, která vypadá slibně. Kéž Bůh zachová vnější předpoklady pro tento proces růstu, posílí naše vlastní síly a nedá ochabnout našim mnoha pomocníkům a přátelům!

KNA 1983